

MASARYKOVA UNIVERZITA

FILOSOFICKÁ FAKULTA

ZÁMEK VELKÉ LOSINY

DU0105: Písemná postupová zkouška

Kristýna Jurková

411250

FF DU Dějiny umění, I. ročník

12. července 2013

Obsah

Úvod	3
Historie Velkých Losin a stavby před renesanční přestavbou.....	4
Tendence a proudy ovlivňující zámek.....	5
Popis exteriéru.....	7
Vnitřní dispozice	8
rytířský sál	8
jídelna s gobelíny.....	8
kaple	9
Nový zámek.....	10
Vývoj stavby.....	11
Zahrady.....	12
Závěr.....	13
Seznam použité literatury	14

Úvod

Při výběru tématu mé ročníkové práce jsem se zamyslela nad několika možnostmi, které dílo si vybrat. Že padne volba na architekturu, mi bylo zřejmé hned od začátku. Architektura mě fascinuje svojí komplexností, složitostí i faktem, že může skloubit všechny hlavní druhy kresebných umění dohromady. Jenže jakou stavbu vybrat dále.

Nejjednodušší by byla cesta nejmenšího odporu, tedy vybrat si nějaké notoricky známé dílo podložené rozsáhlou literaturou a napsat o něm.

Druhou možností bylo vybrat si méně známé a méně podložené dílo, zkusit si s ním pohrát a čekat co z něj vzejde. Osobně jsem měla velkou chuť napsat práci o kostele Santa Maria degli Angeli v Římě, jelikož je zajímavý po stavební i historické stránce a celkově mi přijde poněkud odstrčený ze zájmu o tvorbu Michelangela Buonarrotiho.

Jenže nakonec jsem si uvědomila, že není potřeba vyhledávat pro práci umělecké dílo v cizině. Vybrala jsem si zámek Velké Losiny, který je alespoň v olomouckém kraji jednou z nejjachovalejších renesančních staveb a přesto, jak jsem se dozvěděla z korespondence se zástupcem kastelána, jde přinejmenším z hlediska odborné literatury o *spící princeznu, o kterou nezavdil ani jeden princ*. Je to sice napsáno přinejmenším s nadsázkou, ale to nic nemění na faktu, že zájem o velkolosinský zámek není tak velký jak by mohl být.

V práci se chci zajímat především o renesanční část stavby, její historii a tendence, které vedly k jejímu vzhledu, dispozice starého zámku a důležité umělecké vybavení.

Historie Velkých Losin a stavby před renesanční přestavbou

Jelikož je zámek jedním z prvních velkých stavebních počinů ve Velkých Losinách a od jeho postavení a přechodu pod rod Žerotínů je o vsi mnohem více záznamů, chtěla bych připomenout i méně známá historická fakta, týkající se místa a historie zámku před jeho přestavbou.

O Velkých Losinách toho z doby před renesanční přestavbou zámku není mnoho známo. Někdy v druhé polovině 13.st. zde proběhla kolonizace na popud panovníka, během které sem byli přivedeni také cizinci. První písemná zmínka o Losinách pochází z listiny z roku 1296, která byla vydaná ve Šternberku (Bartušek, str.). Píše se v ní o místě Ulrici villa¹, což v překladu znamená Oldřichova ves, která se nacházela na místě dnešních Velkých Losin. Dalším podstatným mezníkem je rok 1351, kdy je ve vsi doložen kostel a fara spadající pod litomyšlské biskupství. Velké Losiny jsou v té době jednou z větších osad mezi Šumperkem a Jeseníkem². Dokládá to fakt, že jako jediné kromě Sobotína měly v této oblasti faru. Listina z roku 1395 zase dokládá, že Velké Losiny v té době byly zeměpanskou vsí.

Žerotínové jsou s Velkými Losinami spojeni zřejmě od konce 15. st. Nejdříve měli nad osadou lenní práva, později, v roce 1480 byl Jan starší ze Žerotína i se syny povýšen do šlechtického stavu a Velké Losiny se staly jejich vlastnictvím na konci 15. století (Vojkovský, str.31).

První stavbou na místě budoucího renesančního zámku je gotická tvrz, v záznamech nepřímo zmiňovaná roku 1412. O tvrzi toho mnoho známo není, jen, že byla za Jana mladšího ze Žerotína nejdříve přestavěna na provizorní renesanční tvrz v místě dnešního východního zámeckého křídla a později, zřejmě kolem roku 1577 začala postupná přestavba tvrze na zámek. Podle stavebně-historického průzkumu bylo nejprve postaveno východní křídlo, poté vcelku nelogicky západní křídlo a až nakonec byla obě křídla stavby spojena severním traktem. Jako konečný rok dostavby se bere rok 1589. Je určen podle datace na desce na východním křídle stavby, stejně jako podle nápisu *Anno Domini 1589* vyškrábaného na fasádě pod lunetovou římsou. Osmiboká kamenná věž musela být stavěna souběžně se západním křídlem a dostavěna nejpozději roku 1583, protože hodinový cimbál, který je v lucerně, odlil podle nápisu na něm v roce 1583 olomoucký zvonář Georg Hechberger.

¹ Dodnes se název obce píše německy Groß Ullersdorf.

² Do roku 1947 Frývaldov, něm. Freiwalldau.

Tendence a proudy ovlivňující zámek

V poslední čtvrtině 16. st. rod Žerotínů výrazně podporoval stavební činnost na jejich vlastnických stavbách a několik větví rodu nezávisle na sobě začalo přestavovat své zámky. Jedním z příkladů může být přestavba zámku v Hustopečích nad Bečvou, kdy se za Karla staršího nechala stará středověká tvrz přestavět na čtyřkřídlý zámek s nádvořím se dvěma patry arkád. V Hustopečích byl v této době postaven i kostel. Dalším příkladem může být stavba bývalého domu pánů ze Žerotína v Olomouci (Šamánková, str. 87). A samozřejmě v neposlední řadě i stavba kostela a přestavba zámku ve Velkých Losinách.

Navíc v období druhé poloviny 16. století byla stavební činnost panských sídel v Jeseníkách na vzestupu. Kromě Losin byly přestavěny zámky v Bruntále, Branné a Jeseníku, zcela nově postaven byl zámek v Třemešku u Šumperka.

Zámek ve Velkých Losinách je jedním z pozdních představitelů moravského arkádového zámku. Jedna z prvních staveb tohoto typu, a zároveň jedna z nejkvalitnějších, je zámek Moravský Krumlov, postavený před rokem 1562. Dalšími zámky jsou Bučovice či východočeská Litomyšl. Pro typ moravského arkádového zámku je typické obíhání arkádového ochozu maximálně ze tří stran³, navíc v českých ani moravských zemích není typické, aby byly arkádové ochozy přímo stavěny s masou stavby. Ochozy jsou všude jakoby přiloženy k nádvořím zdem a většinou jsou po celé výšce stavby, takže vytvářejí komunikace podobné pavlačím. Tyto komunikace také umožňují aditivní řazení pokojů a sálů (Šamánková, str. 45). Od tohoto zjednodušeného popisu se velkolosinský zámek neliší. Dodatečně dostavěný arkádový ochoz, který opticky propojil jinak vcelku nesourodou masu stavby, je na třech křídlech a sály jsou nejlépe přístupné právě z něj nebo z dveří, které vedou z jednoho pokoje do druhého.

Na rozdíl od hustopečského zámku ležícího na jižní Moravě, pro který je typická odlehčenost arkád a umocněná horizontalita stavby, jež byl více ovlivněn italskou renesancí, přestavbu zámku v Losinách ovlivnil zcela jiný renesanční směr. Zámecká budova je postavena ve stylu severské renesance, která se v českých zemích hojně rozšiřovala a byla pozměňována místními rysy. Na severu Evropy, hlavně v Sasku, Vestfálsku a Nizozemí se renesanční tvarosloví přizpůsobovalo silné domácí gotické tradici. Proto jsou stavby hmotnější, zvýrazňující nejen horizontalitu ale i vertikálu. Na velkolosinském zámku je několik znaků typických pro renesanci severského typu. Štítové křídlo zámku jsou převýšené, členěné horizontálními římsami a vertikálními pilastry, což může vzdáleně připomínat nápodobu hrázdění. Navíc i samotná vysoká sedlová střecha by na italských stavbách vypadala barbarsky a je výsledkem severských vlivů. Typicky saská je také polygonální strážní věž. Nejvýraznějším prvkem zámku jsou

³ Nikde v ČR nemá renesanční arkádový dvůr arkády na všech čtyřech stranách.

arkády. Tři křídla zámku jsou obehána arkádami ve třech patrech. Jde o manýristické arkády poskládané z těžkopádně působících toskánských sloupů, které se ve vyšších patrech zkracují, spojené segmentovými arkádami⁴ (Krčálová, str. 39). Seversky působí také pilastry, opticky spojující sloupy arkád, které tak vytváří štenýře od země až po střechu stavby a dodávají jí, spolu s těžkou masou vlastní arkády, vertikální, tektonický vzhled.

⁴ Nakresleno Serliem.

Popis exteriéru

Renesanční část zámku je trojkřídlá budova se dvěma obytnými patry. Z hlediska půdorysu jde o pokročilé řešení, které už naznačuje odklon od stavby se dvorem ze všech stran uzavřeného a snaží se otevřít se krajině. Tento fakt ovšem není překvapivý, když si uvědomíme, že stavba proběhla až v období pozdní renesance a může tedy velice volně předznamenávat baroko. Severní, hlavní křídlo, je prostorově mnohem hlubší než zbylá dvě a také obsahuje všechny hlavní obytné prostory. Východní křídlo zámku půdorysně podněcuje spekulace, zda nejde o torzo původní středověké tvrze, protože není pravoúhlé jako zbylá křídla, ale je vyklenuté a navíc obsahuje goticky vypadající portálek. Stavebně-historický průzkum však spekulace nepodporuje, protože se i v přízemí a základech stavby našly renesanční cihly. Půdorys je tedy jen převzatý ze staré stavby. Portál je tedy zřejmě jen neogoticky přistavěn. Západní trakt je stejně jako východní krátký, jeho zvláštností je vyčnívající polygonální úvar malé kaple naprosto nekorespondující s celkovou hmotou a vzezřením stavby, jelikož jde o podlouhlý úzký tvar půdorysně připomínající malý sálový kostelík.

Vnější fasáda zámku je z větší části celá pokryta renesančními sgrafity, chybějícími jen na západním štítu stavby a v přízemí. Sgrafita jsou restaurovaná do původní podoby, přesto nekorespondují s okny, což svědčí o výrazných přestavbách zámku. Okenní osy vnější fasády nelze jasně spočítat, jelikož okna nejsou pečlivě uspořádaná, a i díky přestavbám je v nich zmatek. Pod střechou jsou lunety s bohatou sgrafitovou výzdobou s motivem rostlin a římských císařů.

Dominantou vnitřního nádvoří jsou již výše zmíněné arkády poskládané do tří pater. Výška arkád se s přibývajícím patry snižuje. Na hlavním křídle jsou arkády v sedmi osách, na bočních křídlech jen v šesti. Vlastní archivolta je segmentovaná, nesená poměrně podsaditými toskánskými sloupy. Prostor mezi sloupy vyplňují plné parapety. Zajímavostí, odkazující ještě na gotický tikalismus jsou již zmíněné pilastry spojující pohledově sloupy, o kterých se zmiňuje skoro v každé literatuře věnující se zámku ve Velkých Losinách. Vlastní nádvoří fasáda je členěna okny a původními intarzovanými renesančními dveřmi. Výrazná je mohutná nárožní bossáž, zpevňující volná nároží zámku.

Celou stavbu završuje vysoká břidlicová sedlová střecha s profilem a vysokými komíny.

Vedle štítu západního křídla stavby je postavena osmiboká pětipatrová kamenná věž saského typu, původně sloužící jako strážní.

Vnitřní dispozice

Z původního renesančního zámku se vždy nejvíce využívalo první patro. Jsou v něm všechny důležité místnosti zámku a je tedy zařízením i stavebně nejhodnotnějším. Přízemí bylo důležité hlavně jako místnosti pro sloužící, jako kuchyň, pekárna či stolárna. Zato druhé patro budovy nebylo nikdy stavebně dokončeno a spekulace, že v něm zasedal čarodějnický soudní tribunál, jsou nepodložené a nepravděpodobné.

Tak tedy první patro. Místnosti prvního patra jsou přístupné z arkádového ochozu, na který je možno se dostat dvouramennými schodišti umístěnými v koutech bočních křídel. Do hlavních reprezentačních prostor se dá dostat vstupní síní, kde jsou nyní rodinné portréty, poté se pokračuje rytířským sálem, o kterém se zmíním později, a z něj vede cesta dále do knihovny. Ze vstupního sálu se dá přejít i do gobelínového sálu, který dříve sloužil zřejmě jako jídelna. Poté se dá ochozem projít do dalších ložnic, sálů a pokojů až na západní křídlo, kde se nacházejí dvě losinské kaple.

rytířský sál

Rytířský sál je nejreprezentativnější místností zámku, důležitý jak po stavební stránce tak mobiliářem, kdy je obé dochováno ve vyjímečné slohové čistotě. Místnost má původní parkety, přesto nejhodnotnější je původní, dobře zachovalý kazetový strop. Tmavě modrý strop je zdoben pozlacenými růžicemi a měl evokovat iluzi oblohy. Celý strop je opticky nesen polychromovanou konzolovou římsou, kde je prostor mezi konzolami vyplněn arabeskovými motivy. Pod ní je malovaný rozvilinový pás. Stěny rytířského sálu jsou pokryty originálními koženými tapetami s vtačovaným a polychromním dekorem a zlacením, které se na českém území objevují až v pozdní renesanci⁵.

Co se mobiliáře týče, jedním z nejdůležitějších prvků jsou původní renesanční majoliková kamna⁶ z doby dostavby zámku a restaurovaná kredenc z poslední čtvrtiny 16. st.

jídelna s gobelíny

Tato místnost není výrazně zajímavá po stavební stránce, jako spíše právě třemi dochovanými barokními gobelíny z poloviny 17. století z dílny ve francouzském Aubussonu. Jde zřejmě o gobelíny z většího cyklu zabývající se námětem Amora a Psyché. Ve Velkých Losinách jsou exempláře s námětem Psyché uctívané jako bohyně, poté Sestry na návštěvě u Psyché a posledním je Svatba Amora a Psyché (Blažková, str. 18).

⁵ Do zbytku Evropy se toto řemeslo dostalo ze Španělska až v 16. století.

⁶ S kachlicemi s erbem Andělíny Ryšánky z Modřic, 4. manželky Jana mladšího ze Žerotína.

kaple

Na velkolosinském zámku jsou dvě na sebe navazující kaple, dnes pojmenované velká a malá zámecká kaple. Stavebně starší kaplí je malá kaple, která byla přistavěna k západnímu křídlu zámku mezi lety 1658 až 1660. Stavebníkem stavby byl Přemyslav III. ze Žerotína. Kaple je malý obdélný prostor s trojbokým kněžištěm směřujícím na západ, kam se dá nyní přejít z kruchty ve velké kapli. Stěny malé kaple jsou členěny pilastry se zlacenými hlavicemi, které nesou průběžné kladí. Do kaple jsou proražena goticky lomená okna, nad nimiž jsou v osách menší kruhová okna. Strop a stěny jsou pokryty freskou znázorňující Hold jménu Panny Marie a malbou ornamentální, které vytvořil Jan Kryštof Handke v roce 1745 (Bartušek, str. 6). Důležitým mobiliářem je vyřezávaný oltář s boltcovým ornamentem z třetí čtvrtiny 17. st. Na oltářním obraze je znázorněn anděl strážný.

Velkou barokní zámeckou kapli dal postavit Jan Ludvík ze Žerotína v letech 1741-1743. Kaple vznikla probouráním podlahy prvního patra do přízemí. Kaple je tedy dvoupatrová, kdy se lze přes oratoř dostat až do druhého patra zámku, kde leží úmrlčí komora. Kaple leží na obdélném půdoryse a je zaklenuta valenou klenbou s lunetami. V severní části kaple se nachází hudební kruchta, valeně podklenutá, přes kterou se dá projít právě do malé kaple. Na jižní oltářní straně kaple byla prolomena dvě okna osvětlující prostor. Oltář samotný je rokokní a vytvořil jej olomoucký řezbář a sochař Anton Winterhalder (Brych, str. 579).

Přesto nejdůležitější uměleckou výzdobou kaple je freska pokrývající většinu plochy stěn a stropu. Freska je dílem Jana Kryštofa Handkeho, stejně jako výmalba malé kaple. Pochází z roku 1742 a byla namalována s pomocí učně Jana Ignáce Sattlera a dekorativní prvky provedl Jan Jiří Axmann. Rokokní iluzivní freska má název Hold tvorstva jménu Ježíšovu, které je tvořeno monogramem IHS uprostřed klenby. Kromě andělského chóru jsou zde zobrazeny personifikace čtyř světadílů- muž s papouškem jako Amerika, klanící se černochoi jako Afrika, žena s korunou jako Evropa a muž s turbanem za Asii. Personifikace Evropy a Asie mají navíc představovat Marii Terezií a Františka Štěpána Lotrinského. Lunety kaple jsou věnovány křesťanským ctnostem. Tématem poprsní zdi kruchty devět výjevů ze života Panny Marie. Celkový koncept kaple je poté dotvořen iluzivní malbou architektury. Na severomoravské poměry jde o kvalitní fresky, Handke byl zručný malíř, který využíval teplých tónů barev a ke konci života (právě v Losinách) se dostal do rokokní fáze tvorby (Bartušek, str. 8). Jeho fresky lze najít například v olomoucké kapli Božího těla, arcibiskupské rezidence či univerzitě ve Wroclavi. Další malířskou výzdobu tvoří dva obrazy vedle oltáře. Jedná se o Sedmibolestnou Pannu Marii a Snímání z kříže, které jsou připisovány italskému malíři Guido Canlassimu, zvanému Cagnacci.

Nový zámek

Zřejmě již na začátku 17. století byla zahájena výstavba jednopatrové raně barokní přístavby zámku. Stavba byla zřejmě dokončena za syna Jana staršího, který se jmenoval Jan Jetřich a arkády, nacházející se v přízemí pochází až z let 1662-1663.

Nový zámek je trojkřídlá jednopatrová stavba, jejíž křídla nesvírají pravý úhel s hlavní částí, ale obě jsou více natočená k hlavnímu renesančnímu zámku, uzavírají komplex a vytváří s ním jedno velké nádvoří. Co se půdorysu týče, tak z masy nového zámku nevyčnívá nějaká výraznější část, což znamená, že je pravidelný a většina jeho pokojů je stejně široká. Z vnější strany jsou křídla nového zámku jednoduchá, bíle omítnutá a jsou dělena jen patrovou římsou mezi přízemím a prvním patrem. Okna zámku leží v jedné horizontální ose. Z nádvorní strany je stavba zajímavější. Ve snaze navázat na předchozí starý zámek je v přízemí použito těžce působících arkád, které jsou tvořeny pilastry na čtvercovém půdorysu a archivoltami, u kterých je štukem naznačeno dělení stejně jako u oblouků arkád hlavního zámku. Nad arkádami je dělicí patrová římsa. Na ni dosedají okna, která tvarem korespondují s arkádami a dodržují s nimi svislou osovost. Prostor mezi okny vyplňují pilastry, které až na krátké vyrušení navazují na pilíře arkád a snaží se tedy napodobit efekt, jaký tvoří sloupy a pilastry u hlavního zámku. Nad okny je stejná štuková výzdoba jako u arkád. Celou stavbu uzavírá vysoká sedlová střecha.

Ve východním křídle se nyní nachází hlavní vstup do dvora zámku a v prvním patře jsou pokoje tvořící enfiládu s průchodem v ose křídla. Přízemí jižního křídla dříve tvořily stáje a užitkové prostory. První patro tohoto křídla tvořilo od 18. století hlavní obytné panské prostory. Hlavně z tohoto důvodu se dochovalo zařízení a vzhled hlavního zámku v ne příliš porušené podobě. Křídlo tvoří na sebe volně navazující prostory, dnes využívané jako zámecká galerie. Západní křídlo barokního zámku je nejkratší a spojnici mezi renesančním a barokním zámkem pohledově tvoří ortogonální věž. V přízemí tohoto křídla se nachází vězení a v patře je nyní také galerie.

Vývoj stavby

V popisu vývoje stavby jsem skončila s postavením zvonice v roce 1583. Výstavba zámku proběhla na špatném podloží, které zapříčinilo rychlejší stárnutí stavby a nutnost několika restaurátérských zásahů. Na konci 16. století proběhla dostavba patrového arkádového ochozu a zámek tím byl sjednocen a dokončen. Když si uvědomíme dobu vzniku a léta dokončení zámku, stejně tak jako styl stavění a stavební činnost v okolních vesnicích, tak je tu možnost určit pravděpodobného stavitele a architekta zámku, kdy v poslední době přichází do úvahy Antonio Doma, vlašský stavitel, který se podle pramenů podílel na stavbě kostelů ve Velkých Losinách a Sobotíně a také při stavbě radnice ve Starém Městě.⁷

Mezi další stavební úpravy renesančního zámku patří přístavba malé kaple k západnímu křídlu zámku, která proběhla mezi lety 1658-1660 za Přemyslava III. ze Žerotína. A poslední výraznou přestavbou je zhotovení velké zámecké kaple v letech 1741-1743.

Co se barokního zámku týče, tak začal být stavěn v prvním desetiletí 17. století. Společně se stavbou arkád se u jižního křídla nechal postavit i letohrádek, pravděpodobně dokončený v roce 1663.

Stavebně nejmladší částí velkolesinského zámku je nyní zvané empírové křídlo. Tato část zámku byla původně samostatnou budovou, postavenou za Přemyslava III. v 60. letech 17. st. V té době budova sloužila zámeckým úředníkům. V první polovině 19. století, v době, kdy už patřil zámek od roku 1802 Lichtenštejnům, byl objekt propojen se samotným zámkem a postupně rekonstruován do nynější podoby (Bartušek, str. 6). Jde o dvoupatrové křídlo o pěti okenních osách, které jsou od sebe dělené pilastry. Křídlo je děleno na tři pokoje, původně sloužící Lichtenštejnům jako knihovna a jídelna.

Roku 1945 byl zámek vlastníkům zkonfiskován a v roce 1995 vyhlášen národní kulturní památkou. Mezi nejvýraznější stavební úpravy této doby patří výměna arkádových sloupů, která proběhla v letech 1964-1967, poté statické zabezpečení základového zdiva na počátku 80. let, obnova sgrafíta v druhé polovině 90. let a nakonec restaurace fasády empírového křídla v letech 2000 a 2001.

⁷ Domu jako možného stavitele preferuje Drahomír Polách, ve starších knihách se o Domovi autoři nezmiňují.

Zahrady

Jako poslední věcí bych se chtěla zabývat zahradami, které se rozprostíraly kolem zámku.

Zřejmě první záhradu na západní straně zámku založil zakladatel zámku Jan Losinský. Tato zahrada ovšem není nějak doložitelná. Druhou verzí zahrady byla raně barokní okrasná zahrada založena Přemyslavem III. se kterou má zřejmě vazbu i stavba letohrádku na jižním křídle barokního zámku.

Zřejmě nejzajímavější byla barokní zahrada, vybudovaná ve 30. letech 18. století Janem Ludvíkem, která se dochovala z popisu chirurga Josefa Neumanna a z kresby L. Dittmanna (Bartušek, str. 12). Zahrada francouzského typu se nacházela na jižní straně zámku. Inspirací pro ni byla královská zahrada ve Versailles a zahrady v Německu vytvořené podle Le Nôtrových principů. Šlo o zahradu rozdělenou na čtyři hlavní části, se dvěma vodopády a výraznou sochařskou výzdobou. Do dnešní doby se zachovalo jen málo soch zahradního souboru a ještě k tomu sochy ne příliš valné kvality. Jde o sochy s názvy Alegorie síly a Alegorie bolesti od autora Jana Jiřího Lehnera. Alegorii síly má vyjadřovat socha Samsona se lvem a alegorie bolesti je interpretovaná jako Milón z Krotonu se lvem. Je velmi pravděpodobné, že to je jediná barokní socha Milóna z Krotonu v Čechách. Dalšími dochovanými sochami jsou sochy trpaslíků hudebníků. Podle pramenů byla velkolesinská barokní zahrada ve své době jednou z nejvýstavnějších francouzských zahrad v českých zemích.⁸

Posledním výrazným zásahem do vývoje zahrad bylo přebudování barokní zahrady na park anglického typu s jezírkem, který se vedle zámku rozkládá dodnes.

⁸ Popis jsem čerpala z disertační práce PhDr. Renáty Fífkové.

Závěr

Můj vztah k zámku ve Velkých Losinách se v průběhu psaní této práce často měnil. Zpočátku jsem byla ráda, že jsem si vybrala stavbu ležící blízko mého bydliště, snadno dostupnou a v kraji vcelku známou. Později přišlo rozčarování, když jsem si uvědomila, že o zámku není mnoho literatury a že ještě skromější je situace s kvalitními publikacemi. Až při detailnějším hledání jsem objevila skupinu lidí, kteří se zámku věnují, tráví s ním čas a snaží se o jeho zkoumání, pozorování a bádání. Tímto bych v závěru chtěla poděkovat Bc. Jiřímu Doupalovi, který se mnou měl trpělivost a poctivě mi odpovídal na vtíravé e-maily a také disertační práci PhDr. Renáty Fifkové na téma zámecké zahrady, která mi ukázala, že se přeci jen o šumperský okres někdo zajímá.

Zámek sice není nějak slohově přelomový, ani není jedním z vrcholných renesančních děl, přesto si myslím, že by si zasloužil větší pozornost. A nejen kvůli čarodějnickým procesům, které na zámku probíhaly a ke kterým směřuje většina pozornosti laické veřejnosti.

Seznam použité literatury

Antonín Bartušek, *Velké Losiny: Státní zámek, město a okolí*, Praha 1954, s. 1-12.

Jarmila Blažková, *Tapiserie na zámku Velké Losiny*, Šumperk 1977, s. 18-26.

Vladimír Brych, *Hrady, zámky a tvrze na Moravě a ve Slezsku*, Praha 2008, s. 572-583.

Jarmila Krčálová, Renesanční architektura v Čechách a na Moravě, in: Oldřich Blažíček - Jiří Dvorský - Rudolf Chadraba et al., *Dějiny českého výtvarného umění II*, Praha 1989, s. 6-40.

Eva Šamánková, *Architektura české renesance*, Praha 1961, s. 41-46, 78-90.

Rostislav Vojkovský, *Velké Losiny: Zámek severně od Šumperka*, Dobrá 2005, s. 6-31.

Renáta Fifková, *Přínos historika k rekonstrukci historických zahrad a park* (rigorózní práce), Katedra historie FF UP, Olomouc 2001.